

BILJESKE

1. Usp. Th. MAERTENS, *Pour une meilleure intelligence du Canon de la messe*, u PAROISSE ET LITURGIE, 1959. 414.
2. Usp. J. A. JUNGSMANN, *Missarum sollemnia*, II, Wien 1948, 188, bilj. 13.
3. Na međusobnu vezu upozorava dr. D. KNIEWALD, *Liturgika*, Zagreb 1937, 248.
4. c. 2; PL 79, 22.
5. Th. MAERTENS, n. dj., 415.
6. *Missarum sollemnia*, II, 188. — Slično shvaćanje, pozivajući se na A. CROEGAERTA, usvaja također dr. M. KIRIGIN, *Moja misa*, Zagreb 202.
7. B. BOTTE — CH. MOHRMANN, *L'Ordinaire de la Messe*, Paris-Louvain 1953. 75 i bilj. 12.
8. MAERTENS, nav. dj., 416.
9. Poznate su diskusije o pravom karakteru ovih molitava. E. PETERSON, *Über einige Probleme der Didache-Uberlieferung*, u njegovoj knjizi *Frühkirche, Judentum und Gnosis, Studien und Untersuchungen*. Herder 1959, 170—171, iznosi mišljenje da su to izvorno euharistijske molitve, koje je redaktor našeg današnjeg grčkog teksta (tzv. Bryenios-tekst) kušao prilagoditi da budu molitve kod jela.
10. *Doctrina duodecim apostolorum* 9, 4; RAUSCHEN, *Florilegium patristicum* VII, 11.
11. *Doctrina* 10, 5; RAUSCHEN VII. 12.
12. III, 13; RAUSCHEN VII, 27.
13. Nav. dj., 416.
14. Usp. Sv. Ciprijan, *De catholicae Ecclesiae unitate*, c. 5.
15. Usp. L. CERFAUX, *La Théologie de l'Église suivant saint Paul*. Paris 1948, 143—157; naročito 155—157.
16. Vidi nešto o tom na istom mjestu kod CERFAUX-a.
17. Razumije se da je u pojmu tog sakupljanja uključen zahtjev da bude zakonito i da oni koji ga izvode budu missi, ali mi ovdje ne možemo razvijati cjelovitu teoriju.
18. CERFAUX, nav. dj., 140.
19. J. DANIELOU, *MIA EKKLESIA chez les pères grecs des premiers siècles*, u *L'Église et les Eglises. Neuf siècles de douloureuse séparation entre l'Orient et l'Occident I* (Collection Irénikon), 129—139; o gornjem pitanju 137—138.
20. Ep. ad Magnum, ep. 69; 4, 1. O Crkvi kao kući u kojoj se jedino smije jesti Pascha vidi spomenuti članak DANIELOU-a, 130, slj.
21. DANIELOU, nav. dj., 134.
22. De lapsis, c. 2.
23. Ep. 73. c. 18, 1.
24. Ep. 66, c. 8, 1.
25. Ep. 74, c. 6, 2.
26. Ep. 69. c. 5, 2.
27. Ep. 63, c. 13, 1—5.
28. Nedjeljni misal, Zagreb 1944², 21.
29. T. SAGI, *Liturgija uskrсне noći*. Rijeka 1957, 39.

UZ NOVI PRIJEVOD MISALA

Naši vjernici malo što traže kao Misal. ILO priznaje da je dosada vrlo malo učinio za vjernike, ali eto upravo izlazi nešto za njih. MOLITE, BRACO hoće da ih uvede u najveće što imamo na zemlji: u liturgijsku molitvu i žrtvu. List ima prilog SV. MISA ZA NEDJELJE I BLAGDANE

Usrdno molimo sve čitatelje »Službe Božje« neka po mogućnosti što više vjernika upozore da je to u stvari nedjeljni Misal. Dakle, ne bilo kakva »knjižica« nego pravi molitvenik, i to najviše traženi i najbolji molitvenik. Da se ne dogodi kao s letkom na kojem su štampani dijelovi sv. Mise koji spadaju na zajednicu

vjernika. Kad je urednik »Službe Božje« iznio na tečaju u Zagrebu prijedlog da bi to trebalo tiskati, svi su ga prisutni pozdravili oduševljeno. ILO se zadužio da ga tiska, a ipak se letak vrlo slabo raspačava.

Izdanja ILO-a nisu pravijena po komercijalnom ključu. Nastojalo se izvući samo uloženi novac (ne i trud). Kod »Službe Božje« ne uspijeva ni to. Računalo se da je neki neće plaćati, ali se nije moglo računati na toliki broj nemarnih čitatelja. (Nisam li ja među njima?) I da nije bilo par ovećih milodara, list bi bio u velikom dugu. Neka se to ne dogodi i s »Molite, braćo«. Teško bi bilo naći nekoga koji bi izdao nedjeljni Misal i za dvostruku cijenu. Ovako ga vjernici mogu imati za samih 270 Din (ovaj 1. broj iznimno stoji 50 Din, jer sadrži i sav ordinarij Mise, a 11 će slijedećih svešćića biti po 20 Din). Ako nismo sposobni i voljni da ovo raspačamo, onda ne čekajmo Misal za svaki dan. Taj svi hoće da bude uvezan i lijep, a to je nemoguće bez najmanje 1500 Din po primjerku. Uz to tiskare traže polovicu svote na početku, a drugu polovicu na završetku svog rada. Brojevi su obično dosadni, ovi su možda i neugodni, ali je bilo potrebno jedanput ih iznijeti jasno.

Nameće se dakle zaključak: ako i malo želim liturgijsku obnovu svoga naroda, učinit ću sve da što više vjernika dobije u ruke »Sv. Misu za nedjelje i blagdane«, a po mogućnosti i mjesečnik koji je tumači.

*

Priređivači su se novog prijevoda dali na posao s uvjerenjem da sigurno neće nikoga posve zadovoljiti. Takav je to posao i takvi smo.

1. »Čemu uopće novi prijevod?« Iz posve jednostavnog uzroka što dosadašnji nisu na slobodnom raspolaganju. Uz to je uvjerenje mnogih da svi trebaju veće ili manje ispravke. Drugi narodi imaju mnogo više takvih prijevoda (na francuskom jeziku nekoliko desetaka). Perikope se nisu mogle uzeti doslovce iz najnovijih i najboljih prijevoda o. Rupčića i o. Dude. Oni su preveli samo jedan dio Sv. pisma i to hvalevrijedno prema originalnom grčkom tekstu. U Misalu je tekst Vulgate i takav treba prevoditi, a razlike nisu rijetke ni tako neznatne kako se misli.

2. Na novom se je prijevodu radilo ozbiljno i uz razne žrtve. Dr N. Žuvić je nanovo preveo perikope, Dr Lj. Kučan misni ordinarij i oracije, a M. Dragutinac pjesme promjenljivih dijelova. Njihov je rad pregledalo i ispravilo dvadesetak ljudi uz konzultiranje barem dvadeset naših i stranih prijevoda, a konačnu je reviziju obavio vlč. M. Meštrović, referent ILO-a za jezik.

Htjelo se je da prijevod bude vjeran i što jasniji. Izbjegavalo se previše novotarija, ali se rado donio nov izraz koji će čitača potaknuti da se malo zamisli i možda bolje shvati misao svetog pisca. Tu je zaista teško ugoditi, jer mnogi žele uz staro i nešto novo, ali što? Na prigovore je jednog ispravljača jedan prevodioc odgovorio: »Jedanput se hvatamo za staro, a drugi put ga hoćemo mijenjati. Tako učinih ja, a tako čini i on, samo tamo gdje sam ja ostavio staro on mijenja, a gdje sam mijenjao, njemu se sviđa staro.« Na utjehu svima: većina konsultiranih stranih Misala ima mnogo slobodniji prijevod od ovoga s mnogo više međusobnih razlika nego što ga imaju naši prijevodi.

3. Ovo je *izdanje za obične vjernike*, što je odlučilo o mnogočemu. Za promjenljive su dijelove uzeti naslovi koji će svima barem nešto reći. Netko je predlagao da se antiphona (ad introitum...) prevede: ulazni otpjev. Teško bi ga u puku tko prihvatio. Još je nezgodnije bilo gradual nazvati: stepenični otpjev (ili pripjev), jer malo tko zna zašto se tu spominju stepenice. Stavljene je stoga izraz koji je stvaran, a u svoje ga je vrijeme imao »Život s Crkvom« (prema prijevodu P. Parscha i nekih drugih). Najteže je s prefacijom, kako je obično zovemo svi koji je spominjemo. Puk malo pozna, a još manje shvaća doslovan prijevod: pred-slovlje. To je u stvari hvalospjev, a jer je uvod u glavni dio sv. Mise, može se i u naslovu reći: uvodni. Iz istog su razloga ispušteni navodi odakle je što uzeto iz Sv. pisma osim kod perikopa jer ih sada imaju mnogi i poželjno je da barem koji put pogledaju i kontekst.

4. Neke neće zadovoljiti ni *pravopis ovog prijevoda*. Odlučilo se za ovakav na temelju vrlo važnih savjeta. A tko će i tu pogoditi kad npr. treba pisati veliko početno slovo. Tako došašće pišemo s malim slovom, inače bi se i moralo pisati i Korizma, a mnogi žele što manje riječi s velikim slovom. I neka se naprećac ne predbacuje da je nov prijevod nedosljedan. Ispravno je pisati: začćeće bl. Dj. Marije i Neoskvrnjeno začćeće (jer je u drugom slučaju ime blagana koje traži veliko slovo prve riječi); ili evanđelje, a Evanđelje je naslov knjige.

5. Jedan je od uzroka zašto se ovako izdaje zasad samo Misal za nedjelje i blagdane, da se prije konačnog izdanja učine svi mogući *ispravci*. Prevodioci su i ispravljači ovog prijevoda svijesni da ih se može učiniti dosta. Tko dakle ima uz novi prijevod bilo koji prijedlog, kako bi se moglo bolje prevesti, neka ga saopći potpisano (u Biograd n/m) i ILO će mu biti vrlo zahvalan. Isto tako i svakome koji *pomogne* raspačavati ovaj novi prijevod Misala.

Dr o. MARTIN KIRIGIN OSB
potpredsjednik ILO-a

MALI KATEKIZAM ILI MINIMUM VJERSKE POUKE

Ako je nešto pametno rečeno ili napisano a u isto vrijeme prijeko potrebno, onda nije dosta reći »doista je tako«, »doista lijepo govori i piše« i pri tome ostati, nego je potrebno sto puta reći i ne mirovati dok se pametna stvar ne privede u djelo. Inače od lijepih riječi i pametnih prijedloga nema koristi.

Dr Čedomil Čekada napisao je u 3. br. »Službe Božje« od ove godine članak pod naslovom »Dajte, tiskajte nam mali katekizam«. Ovaj članak trebalo bi, da pročitaju svi župnici i svi katehete, pa i preuzvišena gospoda biskupi, te da svi složno zavape: Dajte, tiskajte nam mali katekizam, ako ne želimo da naša zemlja bude kroz nekoliko decenija zemlja krštenih neznabožaca.

»Pitanje katehizacije, odnosno pouke djece i mladeži u vjeri, bez sumnje je naš najhitniji i najakutniji problem« kaže dr Čekada. »Pastoralna akcija na tom području, sustavna, organizirana, jedinstvena i solidarna ne trpi odlaganja«.

Što se dosada učinilo i čini u tom pogledu nije urodilo većim plodom. Pastoralna akcija nije bila jedinstvena, niti planska, niti